

- Πόση ζάχαρη να βάλω στον καφέ σας; Ζωτάει η κυρά-Δήμητρα.
- Λίγη, της απαντάμε.
- Έτσι τον πίνουμε κι εμείς, ούτε πικρό αλλά ούτε και σερμπέτι.

Ανάβει το γκαζάκι, ανακατεύει το χαρούμανι και σ' ένα λεπτό μας τυλίγει η ευωδιά του ελληνικού καφέ. Ο άντρας της δίπλα παραμένει λιγομήλητος, πού και πού μας ρέχνει από καμιά κλεφτή ματιά. Άγνωστο τι έχει στο μυαλό του, μα σίγουρα δεν είναι ευτυχισμένος. Την ώρα τούτη του ζεστού απομεσήμερου θ' αναπαυόταν ο **Βασίλης Μυλωνάς**. Ποιος ξέρει από ποια άγρια νύχτα είναι ξυπνητός παλεύοντας με τα δίχτυα του στ' ανοιχτά του Θρακικού. Σαν να μάντεψε η κυρά-Δήμητρα τις σκέψεις μας.

- Συγχωρέστε τον άντρα μου που δεν είναι και τόσο ξωηρός, μα απ' τις 4 τα χαρόματα θα λασποδέρνεται στα πέλαγα. Κι εσείς βέβαια δεν το ξέρατε, φτάσατε λίγο αργά. Μην ανησυχείτε όμως, με λίγο καφεδάκι θα συνερέσει.

Δεν είναι πολλή ώρα που εισβάλλαμε στο σπιτικό τους, απόδοσκλητοι επισκέπτες. Μήνες τώρα, ακόμα απ' το χειμώνα σχεδιάζαμε με τον Πέτρο, να βρούμε ένα ψαροκάλυβο στον Έβρο, να μοιραστούμε με τους ψαράδες του εμπειρίες και τρόπο ζωής, εκεί στην άκρη της Ελλάδας. Η ιδέα, ωστόσο, ήταν παλιά, είχε φωλιάσει αμετακίνητα στο μυαλό μου από τα μέσα της δεκαετίας του '90. Τότε που με την Άννα μπήκαμε για πρώτη φορά σε μια φαρδύαρκα του Έβρου, νιώσαμε την υγραιότητα των καναλιών του ποταμούν κι ύστερα βγήκαμε ανοιχτά στο Θρακικό, αγναντέψαμε το αντικρινό τούρκικο χωριό, οσμιστήκαμε τον φρέσκο αέρα των στενών του Ελλησπόντου.

- Και τι θα κάνετε με τόσο κρύο στον Έβρο; με είχε ρωτήσει ο Βασίλης το χειμώνα. Εδώ τώρα έχει μόνον κυνηγούς.

Ξύπνησαν μέσα μας μνήμες παλιές και οδυνηρές, τότε που στην πρώτη επίσκεψή στα υγρολίβαδα του Δέλτα, είχαμε φύγει σαν κυνηγημένοι από τις

ΤΟ ΨΑΡΟΚΑΛΥΒΟ ΤΟΥ

ΕΒΡΟΥ

ΚΕΙΜΕΝΟ : ΘΕΟΦΙΛΟΣ Δ. ΜΠΑΣΓΙΟΥΡΑΚΗΣ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ : ΠΕΤΡΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΗΣ

Ένας σταχτοτσικνιάς αιφνιδιάζεται στο πέρασμά μας και απομακρύνεται με χορευτικές φιγούρες πάνω από τους καλαμιώνες.

αδιάκοπες μπαταριές και τα σκάγια, που κάθε λίγο σφύριζαν πάνω απ' τα κεφάλια μας. Εμείς προσπαθούσαμε να φωτογραφίσουμε την ομορφιά και τη χάρη των πουλιών κι άλλοι τα σκότωναν. Μάταια παραφυλάγαμε πίσω από τις καλαμιές και τ' αρμορίκια να εντοπίσουμε κάποιο αμέριμνο πουλί, που θα πίστευε πως ο τηλεφακός δεν ήταν κάννη, που θα μας έδειχνε εμπιστοσύνη, μόνον για ένα δευτερόλεπτο. Ποτέ δεν το ξεχάσαμε το παγωμένο εκείνο πρωινό. Κι ούτε μπορούμε να καταλάβουμε ακόμη, πώς ένας τόπος τέτοιας οικολογικής αξίας και κάλλους εξακολουθεί να θεωρείται από την πολιτεία ως μία συνηθισμένη κυνηγετική περιοχή και όχι ως χώρος υπέροχας γαλήνης και ωραιότητας, με ύψιστη σημασία για τη ζωή του φτερωτού κόσμου των πουλιών. Το μαγιάτικο, ωστόσο, τούτο απομείνερο δύλη η έκταση του Δέλτα είναι βυθισμένη στη γαλήνη. Φαλλαρίδες κι ερωδιοί ψάχνουν την τροφή τους στα υφάλμυρα νερά, πού και πού πετούν πελαργοί και κορμοράνοι με πτήση χαμηλή, ένας αργυροπελεκάνος παραμένει στο

πέρασμά μας αδιάφορος. Αυτός είναι ο Έβρος που ονειρευόμασταν να δούμε, ήρεμος και γαλήνιος, σαν τα αρυτίδωτα νερά των καναλιών, που διεισδύουν στους πυκνούς καλαμιώνες, τα αρμυρίκια και τα βούρλα.

Παίρνουμε τα καφεδάκια μας και βγαίνουμε έξω στο λιλιπούτειο μπαλκονάκι, καμωμένο από ξύλο. Χωράει μόνον τρεις ανθρώπους κι αυτούς στριμωγμένους, ο ένας πλάι στον άλλον. Ο τέταρτος βιλεύνεται σ' ένα σκαμνάκι στην κόγχη της κουζίνας. Δεν πρόβλεψε λίγο χώρο παραπάνω, τότε που έφτιαχνε το καλύβι ο "αρχιτέκτονας". Φέρνω το βλέμμα μου τοιχύρω στην παράγκα. Είναι μια αποθέωση στο συνταρίασμα των πιο ετερόκλιτων υλικών. Λαμαρίνες κυματιστές και επίπεδες, από τσίγκο και αλουμίνιο, κόντρα-πλακέ θαλάσσης και κομμάτια νοβοπάν, τάβλες, σανίδια και καδρόνια, πισσόχαρτα και τμήματα από κυματοειδή αγάντο, που στη δεκαετία του '80 θεωρείτο ακόμη αθώο υλικό. Όλα συναρμολογημένα από τα χέρια του Βασιλή και στερεωμένα σε χοντρούς, ξύλινους πασσάλους, ένα μέτρο

Το ταπεινό μπαλκονάκι του ψαροκάλυβου, παράθυρο ανοιχτό στο Θρακικό.
Δεν ήταν πάντα ψαροκαπετάνισσα η Δήμητρα. Έγινε δίπλα στο Βασίλη.

Στο μικροσκοπικό κουζινάκι της η Δήμητρα ετοιμάζει το δροσιστικό "κεφίρ".

πάνω από τη θάλασσα.

- Εμείς δεν ξούμε πλάι στη θάλασσα αλλά μέσα σ' αυτήν, λέει η Δήμητρα. Όταν σηκώνει κύματα ο βροιάς, περνάνε από κάτω.

Η πρώτη εγκατάσταση του ζεύγους ήταν στην αντικρυνή νησίδα, μια αμμουδερή γλώσσα στεριάς με αρμυρίκια και καλάμια, που μόλις εξέχει μερικά μέτρα απ' το νερό.

- Νιώθαμε εκεί πάνω σαν ναναγοί σε ερημονήσι, λέει ο Βασιλης. Ήταν η τέλεια μοναξιά, μα το Δασαρχείο είχε άλλη γνώμη. Έτσι εγκαταλείψαμε το νησάκι μας και βρήκαμε αυτόν τον τόπο. Δεν έχουμε παράπονο, καλά είναι κι εδώ. Αγναντεύουμε το πέλαγο πρώτοι στο κύμα, χωρίς εμπόδια. Κι ούτε μας λείπουν οι πατρίδες μας. Να η Αλεξανδρούπολη της

Δήμητρας, μια δρασκελιά. Να κι η δικιά μου η Σαμοθράκη, καταπέλαγα. Σιγά-σιγά γλυκαίνει ο καπετάνιος. Η θέα της θάλασσας του διωξει τη νύστα. Καθώς περνάει η ώρα γίνεται εγκαρδιος, ανοίγεται στους ξένους. Βασανισμένος άνθρωπος στη ζωή του ο Βασιλης. Μέχρι και στα ορυχεία του Βελγίου δούλεψε μικρός. Ύστερα σαγηνεύτηκε για πάντα από τη θάλασσα. Αυτήν που αγγάντευε στο νησί του από παιδί. Άρχισε να ψαρεύει στα νερά του Θρακικού. Αγάπησε το Δέλτα του Έβρου, το έκανε δεύτερη πατρίδα του. Γνώρισε τη Δήμητρα, ταλαιπωρημένη κι αυτή απ' τη ζωή. Τον ακολούθησε πρόσθυμα σ' αυτό το αραξοβόλι, σ' αυτή την ερημιά. Έγινε καπετάνισσα, πάντα μαζί του, στα δύχτα, στα παραγάδια, μ' όλους τους καιρούς. Τα καλοκαίρια, δύταν ήταν καλοσύνη, φόρτωναν στη βάρκα όλα τα απαραίτητα κι ανοίγονταν στα πέλαγα με προορισμό τη Σαμοθράκη. Στην παραλία, κοντά στο

οέμα του "Φονιά", έστηναν το αντίσκηνο, το εξοχικό τους σπιτικό. Ήταν οι θερινές διακοπές του ζευγαριού. Κάποτε κινδύνεψαν, τους έπιασε καιρός, έκαναν πέντε ώρες να γυρίσουνε στο Δέλτα. Μα το σκαρί ήταν ξύλινο, γερδ, με πυκνά στραβόξυλα και με βαθιά καρύνα που έσκιζε το κύμα. Εκείνη η ταπεινή μα άξια βαροκούλα, που τόσα ταξίδια χάρηκαν μαζί της, έπιαψε πια να λικνίζεται στο αραξοβόλι που την δέναν. Κάποιοι τους την έκλεψαν. Απόμειναν στο ζευγάρι οι ποταμόβαρκες, οι "πλάβες", που κάνουν μόνο για ψάρεμα σε ήπιους καιρούς. Έτσι σήμερα, στην έκτη δεκαετία της ζωής τους, δεν μπορούν να επιχειρούν τέτοια ταξίδια. Προτιμούν για τις διακοπές τους την ασφάλεια της στεριάς.

Κράτησαν τη θάλασσα μόνον για επιβίωση.

- Τον κήπο μου τον είδατε; ωστάει κάποια στιγμή η καπετάνισσα.

Σ' έναν μικρό φράχτη είναι αραδιασμένες κάποιες γλάστρες. Τρεις απ' αυτές έχουν από μία ντοματιά, κάποια άλλη μια ανθισμένη φραουλιά, τρεις-τέσσερεις ακόμα έχουν μαρουλάκια, παραδίπλα μαϊντανό, πιπεριές, άνηθο και δυδόμι, χωρίς να λείπουν ανάμεσά τους τα λουλούδια.

- Απ' αυτά τα μαρουλάκια είναι η σαλάτα που σας έφτιαξα πριν λίγο. Δική μου παραγωγή είναι και τα σκουράκια που σας άρεσαν. Μόνον οι ντομάτες είναι ξένες, ώσπου να γίνουν οι δικές μου.

Δεν ξέρω αν πρέπει να γελάσω ή να κλαψω. Αυτή η λιτότητα, αυτή η ταπεινότητα, μ' έχουν γυρίσει πολλές δεκατίες πίσω, στους γλυκύτατους ανθρώπους άλλων εποχών.

- Για ποιες ντομάτες κάνεις λόγο κυρά-Δήμητρα; Τρεις ρίζες έχεις όλες κι όλες.

- Καλές είναι κι αυτές. Αν το γλυκό νερό δεν ήταν λιγοστό, θα είχα περισσότερες. Βασιλη, πότε θα

πάμε για νερό;

- Λέω να πάω να φίξω γαριδόδιχτα, μήπως και βρει κανένα μεροκάματο. Όταν γνοίσω, βλέπουμε.

- Είσαι με τα καλά σου χριστιανέ μου; Το δελτίο από απόφει έδωσε άσχημους καιρούς. Πώς θα μαζέψεις δίχτυα αύριο το πρωί;

- Πιστεύω να προλάβω, επιμένει ο καπετάνιος. Και δεν θα φίξω και πολλά.

- Μα ποιον θα χεις για βιοήθεια; Σε μένα μην υπολογίζεις, τούτες τις μέρες πονούν τα γόνατά μου μ' αυτή την υγρασία.

Ο Πέτρος παφακολουθεί όλη την ώρα σιωπήλας. Τη στιγμή εκείνη επεμβαίνει.

- Θα έρθω εγώ μαζί σου καπετάνιε.

Γυρίζει προς το μέρος του ο Βασιλης.

- Έχεις εμπειρία από δίχτυα; Ξέρεις να κονμαντάρεις σκάφος στον καιρό;

- Κάτι θυμάμαι απ' το ψαράδικο σκαρί που είχα στην Πάρο, του λέει ο φύλος μου. Μην ανησυχείς.

- Ε, τότε πάμε μαζί να φίξουμε τα δίχτυα. Κι αύριο πωρί στις 4, θα μπούμε να τα πάρουμε.

Φοράνε μπότες λαστιχένιες, φροτώνουν τα δίχτυα στην ψαρόβαρκα και ξεκινούν. Αστρά-

Βασίλης και Πέτρος. Επαγγελματίας ψαράς του Θρακικού ο ένας, ερασιτέχνης της Πάρου ο άλλος, συναντιούνται στο ψαροκάλυβο του Έβρου.

ΦΩΤ. Θ. ΜΠΑΣΤΟΥΡΑΚΗΣ

Βασίλης Μυλωνάς. Ψαράς έμπειρος και σκληροτράχηλος, απλώνει τα γαριδόδικτά του στα ανοιχτά του Θρακικού.

φτει από χαρά o φίλος μου.

- Άντε μωρέ, να θυμηθούμε τα παλιά, μου λέει, καθώς πηδάει στη βάρκα.

Χρόνια είχε o Πέτρος το αλησμόνητο εκείνο ψαροκάπικο στην Πάρο. Παλιό σκαρί, εντεκάμετρο, άντεξε πολλές φουρτούνες στο Αιγαίο. Πρόσλαβα κι εγώ, έζησα μαζί του ωραίες σπιγμές. Κάποτε, εκεί στις αρχές της δεκαετίας του '90, η παλιά μηχανή πετρελαίου LISTER βαρέθηκε πια να υπηρετεί το σκάφος. Η απόφασή της ήταν αμετάλλητη και μάλιστα στ' ανοιχτά. Ακόμα απορεί πώς γύρισε σώσις o φίλος μου. Το κόστος νέας μηχανής ήταν δυσβάσταχτο και το παλιό σκαρί είχε φάει από χρόνια τα ψωμιά του, γινόταν ολοένα και πιο απαυτητικό. Το εγκατέλειψε o Πέτρος με αληθινό πόνο ψυχής. Το πήραν κάποιοι Παριανοί ψαράδες, έτσι άκουσε. Δεν έμαθε κι ούτε ενδιαφέρθηκε να μάθει λεπτομέρειες. Έσβησε με μια μονοκονδύλιά το παρελθόν και λευτερώθηκε από αναμνήσεις κι από τύψεις. Ανεβαίνουμε με τη Δήμητρα τα πεντέξι σκαλο-

πάτια ως το μπαλκονάκι. Καρφώνουμε τα μάτια μας στη βάρκα που αλαργεύει. Αρχικά διακρίνονται καθαρά o Βασίλης και o Πέτρος, μα λίγο-λίγο τα περιγράμματά τους γίνονται ασαφή. Παίρνουμε τα κυάλια. Αμέσως οι δυο ψαράδες ξαναεμφανίζονται κοντά μας, τους παρακολουθούμε ν' αφήνουν τα δίχτυα το ένα πίσω απ' τ' άλλο, ενώ η βάρκα σκαμπανεβάζει στον ελαφρύ κυματισμό. Με το χαμήλωμα του ήλιου τα δίχτυα τελειώνουν, η βάρκα επιστρέφει. Βάφονται οι ρυτίδες της θάλασσας με τα εξαίσια χρώματα της δύσης. Είναι ώρα για χαλάρωση και περισυλλογή. Πριν μας προλάβει ούμως η νύχτα o Βασίλης ετοιμάζει τα μεγάλα πλαυτικά δοχεία του νερού. Μπαίνουμε όλοι στη βάρκα και ξεκινάμε προς το εσωτερικό του Δέλτα, αντίθετα απ' το πέλαγος. Σ' ένα λεπτό στρέβουμε σ' ένα στενό κανάλι δεξιά. Ο ορίζοντας ξαφνικά χάνεται απ' τα μάτια μας. Βυθίζόμαστε σ' ένα πράσινο τείχος αδιαπέραστο, που σχηματίζουν οι αμέτρητοι λεπτεπλεπτοί κορμοί των καλαμιών. Τίποτε

γύρω μας δεν θυμίζει Ελλάδα. Ακόμα κι η μακρόστενη πιρόγα μοιάζει να συμμετέχει σε ταυτία γνωσμένη σε χώρα εξωτική.

Τη στενή δίοδο διαδέχεται μια πελώρια υδάτινη λεωφόρος με πλάτος 100 περίπου μέτρων. Είναι μια τεχνητή διάνοιξη της κοίτης του Έβρου, που μετά από ισχυρές βροχοπτώσεις συγκεντρώνει και διοχετεύει στο πέλαγος τις τεράστιες ποσότητες νερού του ποταμού. Πολλά ψάρια, μικρά και μεγάλα, πηδούν ολόγυρά μας. Η αποστολή μας, ωστόσο, δεν είναι το ψάρεμα αλλά η ανεύρεση νερού. Τα αποθέματα στην καλύβα τελειώνουν και το κηπάκι της Δήμητρας κινδυνεύει να ξεραθεί. Αναρωτιέμαι πού θα ψάξει ο Βασιλης να βρει το πολύτιμο νερό. Η απορία μου δεν κρατάει πολύ. Η ταχύτητα της βάρκας χαμηλώνει, βουτάει το δάχτυλο ο Βασιλης στο νερό. Το δοκιμάζει και αμέσως μετά το φτύνει μ' ένα μορφασμό. Είναι αλμυρό.

- Πάμε πιο πάνω, λέει η Δήμητρα.

Λευκοτοικινιάδες και σταχτοτοικινιάδες παρακολουθούν ήρεμοι την πορεία μας στη μέση της

διώρυγας. Στις όχθες ξεποιβάλλουν καλύβες, η μια πίσω από την άλλη. Οι περισσότερες μοιάζουν με εξοχικές κατοικίες και είναι κυρίως καλύβες κυνηγών. Λίγες μόνον θυμίζουν το ταπεινό ψαροκάλυβο των φύλων μας. Η ανάβαση του ποταμού μοιάζει ατελείωτη, το τεράστιο πλάτος του φέρνει στο νου διάσημα πλωτά ποτάμια της Ευρώπης. Ο Βασιλης βουτάει και ξαναβούταει το δάχτυλό του στο νερό και φτύνει πάντα με τον ίδιο μορφασμό. 200 μέτρα πριν από τα σύνορα με την Τουρκία σταματάμε. Εκεί το κύριο ρεύμα του ποταμού διχάζεται σ' ένα δεύτερο κανάλι, που καταλήγει κι αυτό στις ακτές του Θρακικού. Ως την τελευταία στιγμή το νερό του Έβρου είναι αλμυρό, πράγμα που οφείλεται στις ελάχιστες βροχές. Τα πλαστικά δοχεία μένουν άδεια. Η απογοήτευση των φύλων μας είναι φανερή. Ζούνε όλη μέρα μέσα στο νερό και το πιο σπάνιο είδος είναι το νερό.

- Μια και δεν βρίσκουμε νερό, δεν πάμε τον λάχιστον να βρούμε μερικά φρέσκα αιγά; λέει η Δήμητρα.

Μετά το ξεψάρισμα ακολουθεί η προετοιμασία των αλιευμάτων για το μεσημεριανό τραπέζι.

Μέσα στους απέραντους καλαμιώνες τα κανάλια
του Έβρου δημιουργούν εικόνες ονειρικές.

Ψαράς του Έβρου με την χαρακτηριστική του βάρκα στο κανάλι.

Δίπλα στο κανάλι προβάλλει το μεγάλο ψαροκάλυβο της **Μαριάνθης** και του **Χρήστου**. Ήσυχος τόπος, πολύ ειδυλλιακός, τον ορίζοντα του όμως αρύβουν τα καλάμια.

Οι άνθρωποι δεύχονται να χαίρονται με την απρόσμενη παρουσία μας. Στη μοναξιά τους είναι μια προσωρινή διακοπή. Δένουμε τη βάρκα μας δίπλα στη δική τους. Η Μαριάνθη ετοιμάζει καφεδάκια. Ύστερα πάει στις κότες της και επιστρέφει με μια σακούλα γεμάτη ολόφρεσκα αυγά. Αρχίζουν τις ψαροκουβέντες οι άντρες, λένε τα δικά τους οι γυναίκες. Εμείς με τον Πέτρο απολαμβάνουμε τη γαλήνη στο τελευταίο φως του δειλινού. Την ώρα τουτη, ωστόσο, δεν είναι όλα γραφικά. Εμφανίζονται στον αέρα τα πρώτα σημήνη κουνουπιών, έτοιμα για επίθεση στα εκτεθειμένα σημεία του σώματός μας. Μας διασώζει μια επάλειψη με απωθητικό υγρό, ήδη όμως η μέρα διανύει τις τελευταίες της στιγμές.

Στην επιστροφή το τοπίο έχει πάρει διαφορετική μορφή. Ο χαμηλός φωτισμός έχει καλύψει τα πάντα μ' ένα πέπλο μυστηρίου. Πού

και πού διακρίνουμε την ασαφή σιλουέτα ενός σταχτοτσικνιά. Τα καλάμια μοιάζουν με λεπτές σκούρες πινελιές. Το χρώμα απ' το νερό των καναλιών έχει χαθεί. Απ' το μισόφωτο και την πληκτική ατμόσφαιρα του Δέλτα ξαναβγαίνουμε στην ανοιχτοσύνη του πελάγους. Ένα αμιδρό φως εξακολουθεί να διατηρείται στον ορίζοντα της δύσης και στην επιφάνεια του νερού.

Το καλύβι μάς υποδέχεται με το εσωτερικό του μισοσκότεινο. Σπεύδει ο Βασίλης και βάζει σε λειτουργία τη γεννήτρια. Εισβάλλει ο πολιτισμός και μαζί μ' αυτόν η τηλεόραση, τόσο ενοχλητική αλλά και τόσο απαραίτητη σ' αυτή την ερημιά. Εμείς, οι φευγαλέοι επισκέπτες θα ήμασταν ευτυχισμένοι με τη σιγαλιά της νύχτας και το χλωμό φως μιας γκαζόλαμπας. Δεν ξέρω όμως πόσο απ' αυτό το ρομαντισμό θα διατηρούσαμε μετά από 25 χρόνια μοναξιάς.

Η Δήμητρα από μέσα μάς φωνάζει. Τα φρέσκα τηγανιτά αυγά μοσχοβιβλάνε υπέροχα. Γεμίζει με τσίπουρο τα ποτηράκια ο Βασίλης και τους γκρίζουμε. Διάχυτη στο τραπέζι είναι μια ευχάριστη οικειότητα, οι γλώσσες έχουν λυθεί

κι η συζήτηση είναι αβίαστη. Δεν είμαστε πια οι άγνωστοι του απομεσήμερου, οι απρόσκλητοι εισβολείς. Είμαστε οι δύο καινούργιοι τους φίλοι, ο Θεόφιλος και ο Πέτρος. Έξω η νύχτα του Μάη είναι μαγική. Βγαίνουμε στο μπαλκονάκι και αγναντεύουμε τις ανταύγειες της Αλεξανδρούπολης στην αντικρινή στεριά, τον φάρο της που μας ανοιγοκλείνει το φωτεινό του μάτι. Τα πιο λαμπρά αστέρια δημιουργούν αντανακλάσεις στην ακίνητη επιφάνεια της θάλασσας. Ο καπετάνιος ωστόσο είναι αιμιλητός, οσμίζεται τον καιρό και δείχνει σκεφτικός - *Μακάρι ν' αντέξει η καλοσύνη ως τα χαρόματα, να προλάβουμε τα δίχτια.* Εσύ όμως, Πέτρο, θα μπορέσεις να ξυπνήσεις; Κουνάει καταφατικά ο Πέτρος το κεφάλι του. - *Μην ανησυχείς, τέτοιες ώρες ξύπνησα αρκετές φορές.*

Γύρω από τις 11 φτάνει στ' αυτιά μας ένας ήχος μακρινός και απροσδιόριστος. Είναι υπόκωφος, συνεχής και προέρχεται απ' το πέλαγος, κάπου απ' το νοτιά. Μετά από λίγο μας χαιδεύει ένα αεράκι δροσερό. - *Να ο καιρός που λέγαν τα δελτία, μουρμουρίζει*

ο Βασίλης. Άργησε μα έρχεται. Ακούτε αυτό τον ήχο; Είναι τα κύματα που σπάνε στη χερσόνησο. Να δούμε τώρα πώς θα τα βολέψουμε.

Η Δήμητρα δεν κρύβει πια την ανησυχία της.

- *Βασίλη, αν σας ζορίσουν τα δίχτια, παρατήστε τα. Μην κινδυνέψετε κιόλας. Σκέψου και τον Πέτρο.*

Σηκώνονται οι φίλοι μας και πάνε να ξαπλώσουν. Μένουμε στο μπαλκονάκι με τον Πέτρο και ρεμβάζουμε. Πάνω απ' τα κεφάλια μας, στερεωμένη σ' ένα μικρό αυτοσχέδιο κοντάρι κυματίζει μια σημαιούλα. Απ' τους πολλούς αέρηδες έχει απομείνει η μισή, μόλις που διαλογίνεται ο σταυρός. Κι έτσι όμως όμορφη είναι, θυμίζει ανεμοδαρμένη σημαία πειρατική.

- *Δεν έχω απόφευ ύπνο, λέει ο Πέτρος. Το ξύπνημα στις 4, ο ήχος του νοτιά που δεν τον βλέπω αλλά λυσσομανάει στ' ανοιχτά, μ' έχον αναστατώσει. Πρέπει όμως να πάω να κοιμηθώ.* Στο μικρό υπνοδωμάτιο ο Βασίλης ήδη ονειρεύεται την πάλη με τα κύματα. Άλαφοπατώντας φτάνουμε στα κρεβάτια μας. Η Δήμητρα μας έχει στρώσει σεντόνια και μαξιλάρια από την προίκα της, υφαντά στον αργαλειό.

Η καινουργιοβαμμένη βάρκα του Βασίλης, με το πιο πρωτότυπο χρώμα που έχουμε δει ποτέ.

Δεν θυμάμαι πολλές φορές να έχω νιώσει τόση ευχαρίστηση. Το ταπεινό ψαροκάλυβο του Έβρου αναδεικνύεται σε ξενοδοχείο πολλών αστέρων...

4 ώρες αργότερα αισθάνομαι στον ύπνο μου μια ηχητική ενόχληση. Το ξυπνητήρι έχει κάνει το καθήκον του. Γυρίζω από το άλλο πλευρό και συνεχίζω βυθισμένος στην μακαριότητα του ύπνου. Που δεν την επηρεάζουν οι χαμηλόφωνες κουβέντες των δύο τολμηρών ψαράδων που ετοιμάζονται. Πετάγομαι όρθιος στις 6, τη στιγμή που η Δήμητρα με φωνάζει για καιρέ. Στην μικροσκοπική κουζίνα το νερό από

το κρεμαστό βρυσάκι τρέχει λιγοστό. Το διαχειρίζομαι με την μεγαλύτερη δυνατή οικονομία. Επανέρχονται οι μνήμες της παιδικής μου ηλικίας στην Καβάλα. Βρυσάκι είχαμε και τότε, πριν συνδεθούμε με την ύδρευση, το λεγόμενο "μουσολούκι", που το γεμίζαμε απ' το πηγάδι της αιώνας. Δεν ξέρω αν κάποτε στο μέλλον ξαναζήσουμε εκείνους τους καιρούς. Οι δυσσίωνες πάντως προβλέψεις για τις κλιματικές αλλαγές, αν επαληθευτούν, θα σημάνουν το τέλος της αλόγιστης σπατάλης του νερού.

Βγαίνω στο μπαλκονάκι, η μέρα έχει φέξει. Ο ουρανός είναι καθάριος, χωρίς σύννεφα. Ο

**Έχει απ' όλα τα προϊόντα της θάλασσας
το τραπέζι του ψαροκάλυβου, κυρίως
όμως πηγαίο και ειλικρινή
συντροφικότητα.**

δίχτυα ή θα είχαμε κηδεία.

Πίνουν καφεδάκι οι δύο θαλασσοδαρμένοι και συνέρχονται. Ανάβει την πίπα του ο Πέτρος κι αγναντεύει στ' ανοιχτά.

- Πώς ήταν εκεί έξω; τον ρωτάω.

- Πολύ δυνατή εμπειρία, μου απαντάει. Χωρίς καρίνα η ποταμόβαρκα είναι έρμαιο στον καιρό. Ο καπετάνιος όμως είναι παλληκάρι.

Μάζευσμαστε άλλοι στον μικρό ξύλινο μώλο κάτω απ' το υπόστεγο. Κάποια σύννεφα αιωρούνται από πάνω μας. Μας στέλνουν μερικές σταγόνες που χτυπούν πάνω στον τσίγκο. Αρχίζει ο Βασιλης την βασανιστική διαδικασία του ξεψαρίσματος. Μέτρο-μέτρο περγούν τα δίχτυα από τα χέρια του, σκαψιένα απ' την αλμύρα. Άραιά και πού εμφανίζονται κάποιες γαρίδες, μεγάλες, καφετιές. Τις βγάζει από το δίχτυ με μεγάλη επιδεξιότητα, ξεκινώντας πάντα απ' την ουρά. Αν πάει να τις βγάλει κανείς απ' το κεφάλι, κοντράρουν και σκαλώνουν. Τις καλές γαρίδες, που δεν είναι στρατατοσαρισμένες απ' το μάγγανο, τις κρατάει ο Βασιλης για την ψαραγιορά, για το μεροκάματο. Γάρθους, σαρδέλες, γλωσσάκια και σουπιές, ακόμα και μπαρμπουνάκια έχει το γαριδόδιχτο. Αυτό που υποδεχόμαστε όμως με ενθουσιασμό είναι οι "ψείρες", ένα είδος οστρακόδερμου, απόλυτα συγγενικού με τις καραβίδες.

- Θα ξονμε πλούσιο γεύμα το μεσημέρι, λέει η Δήμητρα. Όλα τα μικρά θα τα τηγανίσω. Για τις γαρίδες και τις ψείρες έχω άλλα σχέδια στο μυαλό μου.

Τελειώνει ο Βασιλης το ξεψάρισμα, ταχτοποιεί τα δίχτυα, καθαρίζει και πλένει τα ψάρια, μόνος του όλες τις δουλειές. Ανάβει ένα τσιγάρο και λέει:

- Πάει κι αυτό, δόξα τω Θεώ. Μπορεί να μην είναι πλούσια η ψαριά, μα φέραμε πίσω τα δίχτυα και είμαστε καλά.

Η Δήμητρα μας ετοιμάζει ένα δεύτερο καφεδάκι. Ήρεμοι πια το απολαμβάνουμε στην τσιμεντένια αυλή. Ο ήλιος μπαίνει μες τα σύννεφα, το αεράκι φρεσκάρει, φτάνει ως εμάς.

- Βασιλή, πώς μπορώ να πάω ως την άκρη της

μεγάλος κόλπος μπροστά στο καλύβι είναι προστατευμένος απ' το νότο, ελάχιστες ρυτίδες έχει η επιφάνεια του νερού. Η γραμμή του ορίζοντα όμως μοιάζει με φράγμα από αφρούς. Παίρνω τα κυάλια. Έξω από αυτή τη νοητή γραμμή σκαμπανεβάζει ένα πλεούμενο. Είναι η βάρκα του Βασιλή, η μοναδική μέσα στο πέλαγος. Δεν διακρίνω λεπτομέρειες κι ούτε τα κυάλια μπορούν να μου μεταδώσουν την αγωνία των δύο ανθρώπων που παλεύουν με τα κύματα. Αυτήν την αγωνία, ωστόσο, την εκφράζει με συγκλονιστική λιτότητα μια ώρα αργότερα ο Βασιλης.

- Αν δεν ήταν μαζί μου ο Πέτρος ή θ' άφηρα τα

Έξω από τη λωρίδα της στεριάς τα κύματα είναι θεριεμένα. Στο εσωτερικό επικρατεί απόλυτη μπουνάτσα.

στεριάς; τον ρωτάει ο Πέτρος. Θέλω να δω τα κύματα, να φωτογραφίσω τον καιρό.

- Με τα πόδια είναι δύσκολο. Χρειάζεσαι μπότες, έχει βρώμικο και νερό, πολλές παγίδες στα καλάμια. Ελάτε όμως, θα σας πάω με τη βάρκα. Πινθμένας με άμμο και με λάσπη, άβαθα νερό. Ελίσσεται ο Βασίλης μέσα από αθέατα περάσματα, που και πού σχεδόν βρίσκει η μηχανή. Κορμοί και κλαδιά δέντρων εξέχουν κάθε λίγο απ' το νερό. Τα έφερε από μακριά η παντοδύναμη ροή του Έβρου. Σε μερικά λεπτά φτάνουμε στην άκρη της στεριάς. Είναι μια γλώσσα στενή και αμμουδερή, με απαλή καμπύλη στο εσωτερικό του κόλπου και ύψος, που δεν ξεπερνάει τα 3 μέτρα από την επιφάνεια της θάλασσας. Είναι το τελευταίο άκρο στεριάς που ανήκει στην επικράτεια της Ελλάδας. Λίγο πιο πάνω αρχίζει η Τουρκία. Ξεμπαρκάρουμε και βαδίζουμε στην άμμο. Είναι κατάσπαρτη από μυριάδες κελύφη μικρών και μεγάλων αχιβάδων. Βαδίζουμε μερικά μέτρα ακόμη και απότομα μας σαρώνει ο νοτιάς. Την μπουνάτσα στο εσωτερικό του κόλπου διαδέχεται φουρτούνα δυνατή. Αφρισμένα κύματα, παρασυρμένα απ' τον αέρα, σκάζουν με φρεσερή μανία και πάταγο στην άκρη της ακτής. Ένας μοναχικός ψαράς έχει καρφωμένα στην άμμο τα καλάμια του. Με υπομονή και τύχη ίνως πιάσει μερικά λαυράκια και γοφάρια. Τον αφήνουμε στην ησυχία του, δεν πάμε να ρωτήσουμε. Οι ψαράδες συνηθίζουν να είναι προληπτικοί.

Κοντέύει μεσημέρι. Οι μωρώδιες από το κουζινάκι της Δήμητρας μας σπάνε τα ρουθούνια. Κάποια στιγμή αναγγέλλει θριαμβευτικά:

- Ελάτε παλληκάρια μου, το τραπέζι είν' έτοιμο. Τι γεύμα είναι τούτο! Τα πιάτα με δυσκολία χωράνε στο τραπέζι! Το ψαροκάλυβο του Έβρου, μετά από ξενοδοχείο πολυτελείας μεταμορφώνεται και σε ψαροταβέρνα περιοπής. Στο κέντρο του τραπεζιού δεσπόζει η ποικιλία των τηγανιτών ψαριών, γάβροι, σαρδέλες, μπαρμπούνια και γλωσσάκια. Παραδίπλα είναι μια σουτιέρα με ρύζι και γαρίδες. Σε μια άλλη πιατέλα αρχίζει και μοσχοβολάει η σάλτσα με τις ψείρες. Δεν λείπουν και οι σαλάτες. Ντομάτες από τον "έξω κόσμο" και μαρουλάκια από τις γλάστρες της αυλής.

Πλατιά χαμόγελα, αμείωτο κέφι, λαϊκά του Καζαντζίδη, ευχές και τσουγκρίσματα. Πρώτα με τα μικρά τσιπουροπότηρα κι ύστερα με

κρύα ρετσίνα που φέρνει ο Βασίλης απ' το ψυγείο, δηλαδή την παγονιέρα, που μας πάει πίσω σε όλες εποχές. Τίποτε στην ατμόσφαιρα δεν δείχνει, πως αυτή η παρέα δεν έχει ηλείσει ούτε ένα 24ωρο γνωριμίας. Πού είναι τα επιφυλακτικά βλέμματα και οι προσεγμένες εκφράσεις του χθεσινού απομεσήμερου! Μέσα σε μια μέρα αισθανόμαστε όλοι σαν φύλοι από παλιά. Έχω αρχίζει μια σιγανή βροχή. Την απολαμβάνουμε για λίγο στο μπαλκονάκι κι ύστερα χαρίζουμε στους εαυτούς μας μια δίωρη ξεκούραση.

Το απόγευμα κάνει μια ανάπαυλα η βροχή.

- Δεν πάμε μια βόλτα ως τα κανάλια; προτείνει ο Βασίλης.

Στη μέση της διαδρομής ένα μαύρο σύννεφο θρονιάζει από πάνω μας κι ύστερα ξεσπάει. Μας σώζει η προνοητικότητά μας να πάρουμε όλοι τ' αδιάβροχα. Είναι ψαράδικα, χοντρά, αδιαπέραστα από αέρα και βροχή. Στη συννεφιά είναι άχρωμο το τοπίο των καναλιών. Ακόμα κι έτοις όμως ο τόπος αποτνέει μια απέραντη γοητεία. Βρίσκουμε καταφύγιο σ' ένα μεγάλο, τοίχινο υπόστεγο. Μπροστά του είναι αραγμένες κάποιες βάρκες, πιο πίσω είναι στημένη μια ψαροκαλύβα. Δεν υπάρχει καμιά ανθρώπινη παρουσία, είμαστε ολομόναχοι μέσα στη βροχή. Κανάλια, τοίχοι από καλάμια, σταχτοτσικνιάδες, κεφαλόπουλα που διαγράφουν καμπύλες τροχιές έξω απ' το νερό. Ουρανός μολυβόχρωμος και αδιάκοπη βροχή.

- Νιώθω σαν να είμαι κάπου στο Βιετνάμ, λέει ο Πέτρος.

Δεν έχει άδικο. Το μόνο που λείπει από την υγρασία του σκηνικού είναι οι Βιετναμέζοι ψαράδες με τα πλατύγυρα καπέλα τους. Επιστρέφουμε στο καλύβι μας. Είναι νωρίς ακόμη μα η ατμόσφαιρα είναι σκοτεινή. Για να προλάβει καμιά ενδεχόμενη μεταβολή του καιρού από νότο σε βοριά, μεταφέρει ο Βασίλης μια-μια τις βάρκες στο κρυφό τους αραξοβόλη, ένα καναλάκι νερού που εισχωρεί αρκετά μέτρα βαθιά στον καλαμώνα. Από κανένα καιρό δεν κινδυνεύουν σ' αυτή τη στενή διώρυγα οι βάρκες.

Η άφθονη μεσημεριανή ψαροτροφή μάς φτάνει και μάς περισσεύει και το βράδυ.

- Αυτό δεν είναι τίποτα, λέει ο Βασίλης. Έπρεπε να σας είχα σε όλες εποχές, τότε που δεν δύναμε καμιά σημασία στα κεφάλια, μιας και βγάζαμε με τις κάσες τις τσιπούρες, τα λαυρά-

**Δειλινό στα ψαροκάλυβα του Έβρου.
Ένας τόπος με απέραντη γοητεία.**

κια, τα γοφάρια. Τότε θα καταλαβαίνατε τι πάει να πει πλούτος της θάλασσας. Στις μέρες μας φτώχυρε το πέλαιος από τα τόσα εφημερία και τις τράπεζες. Αρχίζουμε το δείπνο μας μ' ένα κέφι απεριγραπτό. Το ταπεινό ψαροκάλυβο αντηγεί από τη μουσική και τα γέλια ολωνών.

- Είδες που με φωτούσες πώς ζούμε τόσα χρόνια σ' αυτή την ερημιά; μου λέει η Δήμητρα. Ποιος άνθρωπος στην πόλη ζει καλύτερα από μας;

- Και γιατί τότε δεν έρχονται να ζήσουν όλοι εδώ, να δουν την καλοσύνη; τη ρωτάει ο καπετάνιος. Το ερώτημά του μένει αναπάντητο.

Ανάβει η Δήμητρα μια μικρούλα λάμπα πετρελαίου και μαζί ένα κερί. Ύστερα ξετρυπώνει απ' το ντουλάτι ένα μπουκάλι βότκα ABSOLUT. Φέρνει επικουρικά και μια λεμονάδα Φάντα. Καταφέρνει και τα βολεύει όλ' αυτά στο μπαλκονάκι. Τα ποτήρια είναι γυάλινα.

- Ας είμαστε πιο επίσημοι απόψε, αφού είναι η τελευταία σας βραδιά. Τα πλαστικά ποτήρια δεν κάνουν για τη βότκα.

Δυο μέρες μετά την επιστροφή μας απ' τον

Έβρο τηλεφώνησα στη Δήμητρα. Στο άκουσμα της φωνής μου χάρηκε πολύ. Μ' έκανε να νιώσω σαν φύλο από χρόνια.

- Πιστεύω στο φτωχικό μας, εσύ κι ο Πέτρος, να περάσατε καλά.

- Όλα καπετάνισσα ήταν τέλεια κι η φιλοξενία κι η αγάπη σας.

- Ξέρεις τι κάνω τώρα; Γεμίζω όσα πλαστικά δοχεία έχω με νερό. Κι ο Βασίλης αδειάζει το νερό από τις βάρκες. Κόντευγαν να βιονιάζουν απ' την πολλή βροχή. Μην το ξεχάσω Θεόφιλε, όποτε σας βγάλει ο δρόμος κατά δω σας περιμένοντες. Φέρε και τη γνωστά σου αν μπορείς. Ήταν λίγο κλειστός ο Βασίλης στην αρχή, μα συγχωρέστε τον, δεν συνήθισε να μοιράζεται το καλύβι του με ξένους. Τώρα που σας γνώρισε σας θεωρεί πια φίλους.

Ευχαριστούμε θερμά τον Βασίλη και τη Δήμητρα για την φιλοξενία και τη φιλία τους. Ευχαριστούμε ακόμη την Αγγελική Γιαννακίδου χάρη στην οποία γνωρίσαμε τους δύο φαράδες του Έβρου.

ΕΘΝΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΘΡΑΚΗΣ ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΓΙΑΝΝΑΚΙΔΟΥ

Το πέτρινο νεοκλασικό της 14ης Μαΐου 63 στην Αλεξανδρούπολη, κτισμένο το 1899, αποκαταστάθηκε και ο χώρος του οργανώθηκε για να στεγάσει μια ανεκτίμητη λαογραφική συλλογή. Αποτελεί χώρο προβολής της τόσο πλούσιας και ποικίλης παραδοσιακής

ζωής της Θράκης. Κέντρο έρευνας και πνευματικής δημιουργίας, αυτής που γνωρίζει και συμφιλιώνεται, εμπνέεται και οραματίζεται από την αρχέγονη μνήμη και τη λάμψη που εμπεριέχεται στη Θρακιώτικη παράδοση. Λειτουργεί κατάστημα στην αυλή του μουσείου, όπου θα βρείτε μεγάλη ποικιλία από αναμνηστικά και έξυπνα δώρα.

T: 25510 36663

Ώρες λειτουργίας : Τρίτη - Σάββατο : 10.00-14.00 & 18.00-21.00, Κυριακή : 10.00-13.30

ΤΟ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΒΡΟΥ

Το Δέλτα του Έβρου, γνωστό και ως **Αινήσιο Δέλτα** από την αρχαία Ελληνική πόλη **Αίνο**, έχει συνολική έκταση 188 τετ. χλμ.

Στο νότιο - ανατολικό άκρο του νομού Έβρου, στα σύνορα με την Τουρκία, ο ποταμός Έβρος σχηματίζει ένα πλούσιο και αξιόλογο Δέλτα διεθνούς σημασίας. Το Δέλτα του ποταμού Έβρου είναι γνωστό και ως Αινήσιο Δέλτα από το όνομα της αρχαίας ελληνικής πόλης Αίνος, ενώ οι ντόπιοι το ονομάζουν Γκιαούρι Αντά, τουρκική ονομασία που σημαίνει νησί των απίστων.

Ο ποταμός Έβρος σχηματίζει στις εκβολές του ένα μεγάλο Δέλτα συνολικής έκτασης 188 χλμ2. Στο ανατολικό Δέλτα ανάμεσα στην κυρίως κοίτη του ποταμού και το βασικό ανάχωμα σχηματίζεται η πλημμυρίζουσα ζώνη, ενώ στο βόρειο - ανατολικό τμήμα του Δέλτα υπάρχουν τα τελευταία απομεινάρια από το παραποτάμιο δάσος του.

Αυτά είναι μόνο λίγα από τα άφθονα στοιχεία που μας έδωσε ο διπλωματούχος ξεναγός **Αντώνης Ιωαννίδης** που πραγματοποιεί ξεναγήσεις στην ευρύτερη περιοχή. (Τηλ. 6974 121743). Τον ευχαριστούμε θερμά με την προσδοκία ότι σύντομα θα αξιοποιήσουμε τις γνώσεις και εμπειρίες του.

HOTEL ΑΡΓΥΡΟΡΡΥΤΗΣ ***

Πριν διεισδύσουμε στο Δέλτα του Έβρου, ένας κωνικός λόφος πάνω από τις Φέρρες μας προσφέρει μια μοναδική θέα στα απέραντα υγρολίβαδα ως τη θάλασσα.

Εδώ βρίσκεται το ξενοδοχείο **Αργυρορρύτης** ένα ησυχαστήριο και ταυτόχρονα ορμητήριο, όχι μόνο στο Δέλτα αλλά και στο φημισμένο Δάσος της Δαδιάς και στις ιδιαίτερες ομορφιές της ευρύτερης περιοχής.

Μια σειρά από ανεξάρτητα σπιτάκια δημιουργούν 10 δίκλινα δωμάτια, 35 τ. μέτρων το καθένα, που γίνονται και τρίκλινα. Ψηλότερα δεσπόζει το κεντρικό κτίριο με τα τζάκια του, την πέτρα και το ξύλο, την εξαίρετη διακόσμηση και επίπλωση, την απαραμιλλή θέα σ' όλη την περιοχή. Εδώ απολαμβάνουμε τη φιλοξενία του

Θανάση Τρυφωνίδη, τις γεύσεις της κουζίνας του με τις παραδοσιακές πίτες και τα γλυκά, που ετοιμάζουν οι γυναίκες του χωριού από τα προϊόντα της περιοχής. Ο αύλειος χώρος μας προσφέρει δροσιά, χαλάρωση και αμεσότητα με το φυσικό περιβάλλον της μονάδας.

Οι απογευματινές ώρες είναι ιδανικές για έναν καφέ, ενώ το βράδυ έχουμε στη διάθεσή μας την μεγάλη ποικιλία ποτών και την πλούσια κάβα με τα εξαίρετα κρασιά.

Η θαυμάσια εξυπηρέτηση, η οικειότητα που αισθανόμαστε στον Αργυρορρύτη, γεμίζουν πάντα με ευχάριστες αναμνήσεις τις περιγήσεις μας στον Έβρο.

Τηλ. 25550-88120, fax: 25550- 88121
Κιν. 6947-681280, info@argiroritis.gr
www.argiroritis.gr

